

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Joannis Pierii Valeriani Bellunensis Hieroglyphica, Sive De
Sacris Ægyptiorum Aliarumque Gentium Literis,
Commentariorum Libri LVIII**

Valeriano, Pierio

[Lipsiae] ; Francofurti Ad Moenum, 1678

Machina.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14259

gressus esset. Erit vero sermo de iis, quae per Serpentis imaginem apud veteres significabantur, quibus
 Aegyptii sacerdotes, & plerique alii, pro literis usi sunt: quae quamvis forte haud incognita sint tibi, decies
 tamen repetita placere semper poterunt, quae de doctrina semel placuisse: quare te ad rem recognoscen-
 dam, ubi per otium licuerit, spero non invito animo accessurum.

CAP. I.

Anguis, atque adeo reptilium aliquot significata dicitur, cum pro varia eorum pictura, diver-
 sisque speciebus, varia identidem significata sint, curae pretium esse existimavi genus ejusmodi
 prius tractare, cuius effigies excogitata est auspiciosa, augustiorque, magno apud veteres in cultu
 habita, caerulea quippe facie, colore nitido, squamis pellucetibus, capite minime formidoloso: à
 quo nostrae erit dictionis initium. Cum his Basiliscum enumerant, tametsi ejus animalis violentiam
 mortales reliqui longe aliter interpretantur. Post Basiliscum Aspis est, ac mox Vipera à quibus Aegy-
 ptii multa hieroglyphicam argumenta desumpserunt, & divinae nostrorum literae horum saepe mentio-
 nem faciunt. Sed Dana illi suum religiose praeferebant, qui opem omnibus praesentaneam polliceatur:
 quare quanam sint ea, quae hinc significantur, dicere jam incipiamus.

MUNDI MACHINA. CAP. II.

*serpens cau-
dam depa-
scens quid.*

Mundum univertum Aegyptii sacerdotes describere volentes, Anguem qui caudam propriam
 depasceret, eumque variis insignem maculis pingebant, de quo Claudianus:

*Perpetuumque virens squamis, caudamque reducto
 Ore vorans, tacito relegendis exordia lapsu.*

Quod dubio procul significat omnia quae divina providentia in mundo generantur, ab eodem cum
 solvi ceperint, sive paulatim imminui atque deficere, in sese recipi, fierique illud prope modum, quod
 apud quosdam Aethiopiae populos assiduo est in usu: qui cum nullo alio nutrantur cibo quam pisci-
 um, humana deinceps cadavera piscibus obiectant, victum quem ab eis acceperant ex seipsis repen-
 dentes. Haec vero cauda ab suo animali corrosa, receptae auctoritatis assumptum illud significat,
 quod uno omnium consensu fertur, decrementum uniuscujuspiam rei, alterius incrementum esse.
 Ajunt vero Phoenicum hoc fuisse hieroglyphicum, per Draconem in orbem redactum, caudamque
 suam devorantem, id exprimit, ut appareat mundum ex seipso alii, & in se revolvi. Nam cum aeterna
 sint elementa, neque corruptione, neque variatione per se ulla immutentur, corruptioni tamen ac
 variationi subjecta videntur, ea parte qua specierum informationi admiscetur, vi tamen ipsa inco-
 lumi permanente: quippe veluti ex literis nihil separatim significantibus apud Calchographos, si-
 ve impressores librariorum dicere malimus, nomina componuntur, quae aliquid copulata significant,
 mox utilitate ipsa, impressio notatoque libro, quantum usui venerit, recepta nomina ipsa, dictionesque
 omnes corrumpuntur, soluta literarum incolumitati pristinae generique suo restituuntur, & in alterius for-
 ma usum asservantur, ita corpora, quae Graeci συνυπάρχοντα, juniores Philosophi confusa, hoc est, in
 unum conflata dicunt, cum advenerit exitus, diminutionem ceperint, sigillatim in eadem ipsa resolvun-
 tur elementa, aliarum itidem specierum compositioni obnoxia, ac semper exposita: quod ex nostris
 optime Pacuvius intellexit, ad hoc luculentissimis illis versibus alludens:

*Quicquid est hoc, omnia format, alit,   Omniumque idem est pater, in diemque eadem
 Auget, creat, sepelit, recipitque, in sese omnia,   Quae erunt de integro, atque eodem occidunt.*

Eodem respexit Lucretius, cum dixit:

*Denique, jam vult hoc circum superas, quod omne   Totum nativum mortali corpore constat:
 Continet amplexu terrae procreat ex se   Nam quodcumque, alia ex se res auget alique,
 Omnia, quod quidam memonant, recipitque, perempta,   Diminui debet, recreari cum recipit res.*

Sed ne multa adeo congererent Aegyptii sacerdotes, neve longis discere volentes ambagibus im-
 plicarent, cum omnem illi naturae obscuritatem manifeste adeo sibi cognitam profiterentur, & quasi
 per manus proditam hereditariam disciplinam possiderent, uno contenti hieroglyphico mundi
 conditionem omnem expressam esse voluerunt. Serpens igitur caudam depascitur suam, ut ge-
 nerum

A nerum immortalitatem, qua rerum naturam Deus insignivit, ostendet: ut principium ad finem directum esse finemq; ad principium reflecti doceat. Nam, ut hoc apertius explicetur, ex plantis fructus, veluti ex principio finis, ex fructibus vero semen, in quo planta ipsa delitescit, atque ita principium ex fine. Sic nihil deniq; vivum intra mundum perit: sed eorum quæ nobis interire videntur, solæ mutantur species: de quibus Virgilius, nec morti esse locum dixit. Idem per atomos suos Democritus intellexit: quamvis vocabulum nonnulli contendunt improprie esse dictum, individua tamen corpora ea esse voluit, quæ disjuncta cum fuerint, neq; legantur, neq; internecionem recipiant, nec sectionibus dividantur, sed omne per ævum infinitam in se retineant soliditatem. Hoc illud idem figmentum est, quod Saturnum, quem pro tempore figurant, ajunt filios devorare solitum, Jovem vero interceptum, lapide supposito, quem Saturnus deglutierit. Terrestria porro huic varietati commutationique rerum plurimum obnoxia esse, per hujusmodi figmentum indicabant: animam vero, quæ per Jovem, ut Plotinus interpretatur, fingitur, immortalem esse. Sane Hesiodus, posteaquam prolem à Saturno & Rhea susceptam enumeravit, illud statim adjecit:

*Quid per
1. m. De
moctim.*

B *Και τὸς ὑπὸ κατῆμις κέχθ' ἔμνας, ὅτις ἐνας* *Atque hos degluti Saturnus, ut ille vel ille*
Νηδὺς ἐξ ἑσῆς μητρὸς ὄρεος γέναι' ἴκοιτο. *Divino ex utero genua ad materna veniret.*
Quod ita accipiuntur interpretes. Nascuntur è terra rerum species, & in terram mox recidunt: nam Rhea deflexus est, & corruptio mundi. Quæcumq; igitur tempus protulit, eadem tempus absumit: unde sacris quibusdam apud nos dicitur, pulverem esse hominem, & mox in pulverem reversum.

Non omittenda vero sunt quæ de figura anguis, Mundum ipsum mira similitudine referentis, veteres Philoſophi quasi ludentes conscribere, ipsam rerum speciem universam non temere oculis omnium subjicientes. Siquidem pro corpore quod habet, gravissimum est animal, perinde ac terra, quæ ponderibus librata suis ob gravitatem insitam, in centrum undecunq; recidit. Præterea vero toto distent humi corpore, per terram reptit, unde etiam genus id nomen accipit, modo Serpens, modo reptile nuncupatum. Sed quoniam hujusmodi terræ hieroglyphicum loco suo copiosius tractabitur, ne nunc stylo universi speciem percurrenti moram aliquam interponam, omittetur. Est præterea lubricissimum, quemadmodum aqua, atq; inter serpendum pandos ac repandos undarum flexus imitatur: & apud fabularum scriptores Draco Euripus erat, qui Hesperidum hortis in insula positus tutelaris effingebatur, & amnes quosdam spiras circum terrarum orbem replicare instar anguim Socrates ait, Phædone. Quin etiam Hesiodus Echidnam ait dimidia sui parte Nympham, dimidio altero immanem Anguem, pro qua interpretes vapores accipiunt exhalantes à mari, neq; non omnem humoris vim. Nympha vero est ob id, quod subministrat nutrimentum. Serpens, propterea quod flumina tortuosis ambagibus feruntur, perinde ac Serpentium, uti dicebamus, corpora sinuosis plurimum flexibus obrepunt. Sed quod facit ad Nympham, quæ loci omnino genius est, occulta quippe vis illa, quæ graminibus & plantis vitam fovet, actumque subministrat, ignarus non sum, quosdam alios Draconem hortorum custodem pro radicibus arborum accepisse, quod tortuosa sint uti Serpentes, & in terram adaicta, perinde ac Anguim genus in terræ visceribus plurimum delitescit: ita vero Draconis speciem hanc pomis operam præstare ut afferentur: radicibus enim aut cæcis, aut exsiccatis, poma etiam auferri necesse est. Aerium vero spiritum de quo latius in Basiliscæ significationibus dicitur inferius, per sibila, quæ vel ad audientium horrorem nonnulli eorum excitare solent, intelligimus. Squamæ vero, stellarum mundum ambientium varietatem, quæ ignes in supremo micant orbe, hieroglyphice significant: nam & hinnuleæ pellis varietatem, quam Pan gestare fertur, stellas ex maculis imitari, ait Probus. Eandem Libero patri attributam, idem significare tradit Eusebius libro de præpar. Evang. 1. ubi Osirim, Sirium, Liberum, Solem, & Phaneta, ex Homeri, Emolphi & Orphei versibus eundem esse diserit, de quo loco suo plura erunt inferius repetenda. Est & alia super hoc consideratio: quod anguis hyberno situ membrana corpori, præcipue autem oculis, obducta obcæcatur, verno vero tempore tuniculum pascit (id Græce *μυδραδὸς* est) ejusque succo oculos inungens, impedimentum illud exiit & acutissimo quo pollet visui restituitur, senectutemque ita singulis deponit annis, nudusq; propemodum vernat, & glabro corpore juvenis, ut Maro ait,

*Serpenti ES
Mundi sym-
pacta, ac
confensum.*

*Encl. lib. 2.
ab Homero
Iliad. 3.*

Lubrica

Leberida vero, membranam scilicet quam deponit, ita exiit, ut à capite orsus ad caudam replicet, interiore parte in exteriorem exteriore in interiorē versa, cute intus altera subnascente. At mundus quoque (de inferiori hoc mundo loquimur) hyemali tempore pruinoso, quodam non modo obcaecatus, sed undecunq; obductus fitu, annuo peractō spatio, Zephyris flare incipientibus, squalorem abijcit, quæq; rerum femina intus fuerant superioris defectu caloris obrusa occultaque, extra aperuntur excludunturque, ac senectute deposita, per vices iterum juvenescunt. Quinetiam quæcunque de Aguis renovatione traduntur, cum hac ipsa mundi nostri renovatione consensum habent: serunt enim Colubrum cum exuere incipit, ab oculis primum detrahi, ita ut occæcari videatur, tum caput exiit, glabrumq; hoc omnino ante quam reliquum corpus, apparet. Arbores quoque oculos primum exerunt, gemas alii vocant, germen alii: sed oculatio inde, insitionis genus, mox exfinuant flores, paulatimq; fructum fortis aperiant. Neque Vere tantum exiit Anguis, verum etiam Autumno, & pro locorum temporumq; conditione: æstate etiam, Aristotele hoc asserente: licet id abneget Plinius. Antiqui mundum etiam non vere tantum hæc facere, sed Æstate Autumnoq; omni, tot species tantosq; ortus, variosq; novatus aperire, pro regionum situ ac rerum natura conspiciamus.

JUVENTUTI REDDITUS. CAP. III.

*F. bula su-
p. r. homi-
num reno-
vacione.*

Sunt vero qui per Anguem & Leberida hieroglyphicōs hominem ostendant juventuti redditum si vel de morbo aut alia aliqua lue aut calamitate squalorem atq; maciem depofuerit, sitque demum habitior atq; validior factus. Libet vero fabellam super hujusmodi renovatione, ex Nicandro & ejus interpretibus recitare. Mortales enim ajunt impetrasse olim à Diis multis precibus ut perpetuo juventutis munere donarentur, atq; ita nunquam in posterum senio contabescerent, sed quantum unicuiq; vivere permillum esset, integris viribus & florenti semper ætate, vegeti perseverarent. Hanc igitur simulac benignitate Jovis accepissent, imperitos adeo rerum fuisse, ut eam Asino vectandam commendarint, hunc vero siti confectum ad fontem quandam pervenisse, in quo Serpens locustos stativam habebat custodiam: cumq; inde bibere tentasset, à Serpente prohibitum, neque alia conditione bibendi facultatem illi factam, quam ut id omne quod vehebat onus, Angui mercedis nomine concessisset: ex eo inde tempore omnes Angues senectute singulis annis abjecta juvenescere, homines vero senio confectos emarcescere, ac stoliditatis pœnas luere, quod juventutem tanto expetitam studio negligenter custodissent. Hinc illa Tibulli querimonia:

*Anguibus exiitur tenui cum pelle vetustas,
Cui non angusta condicione sumus?*

Sed quoniam in fabularum figmentis varii admodum Græci sunt easq; unusquisque suo ex commo- do, & ut adibuerit comminiscitur, ferunt alii Promethea cum coelestem ignem furatus esset, eumq; mortalibus communicasset, nullam illos accepti muneris gratiam Prometheo retulisse: quod cum Jupiter approbasset, pharmacum hominibus, quo senectutem amolirentur, elargitus est, quod donum Asino vectandum illi destinavit, atq; illa mox subsecuta de Asini imprudentia, de Serpentis stultitia, de commutatione, quæ superius enarrata sunt. Meminit hujus fabulæ Sophocles, *in Ois*. Quoniam vero Asinus ille & sitim eo contulerat, factum est, ut ex pacto Serpens eam quoq; sibi vendideret, hinc supra modum illos stitulositate plerique eorum pertentare solent quos momorderint: de quo tamen plura suo loco dicuntur, ubi Dipfadis significata recensemus.

TEMPUS. CAP. IV.

*Quomodo
serpens
i. mpus si-
gnet ac im-
mortalitas-
tem.*

Georg. lib. 2.

*Osia lib. 10
etiam.*

ERat autem aliud hieroglyphicum Serpentis, caudam suam sub guttur attractam occultantis: etque species in Saturni dextera manu statuebatur, quem pro annuo circuitu, pro tempore, pro ætate, pro immortalitate poni ex multorum scriptis accepimus. De anno apertissime Maro:

Atque in se sua per vestigia volvitur annus.

Quod vero Serpentis temporis signum esset, causam Cyrillus hanc subjicit, quod in longitudinem porrigitur, & multis complicatur spiris, quæ sunt multæ dierum annorumq; series, taciteque profertur, nullo edito strepitu, unde Poeta non incelebris dixit,

Labitur osculte, fallitque volubilis ætas

Verum